

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 180/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.**, Komenského 50, Košice, IČO 36 570 460, zastúpenej Advokátska kancelária Mgr. Marek Benedík, s. r. o., Rudnayovo námestie 1, Bratislava, proti upozorneniu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky označenému ako „*Informácia pre členov ZMOS*“ z bližšie neoznačeného dňa adresovanému bližšie neoznačeným orgánom miestnej samosprávy takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho základného práva na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) upozornením Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší kontrolný úrad“) označeným ako „*Informácia pre členov ZMOS*“ z bližšie neoznačeného dňa adresovaným bližšie neoznačeným orgánom miestnej samosprávy (ďalej len „upozornenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je obchodnou spoločnosťou, ktorej predmetom činnosti je výroba a dodávka vody verejnými vodovodmi pre obyvateľstvo, priemysel a poľnohospodárstvo, kontrola hospodárenia s vodou a odvádzaných odpadových vôd z miest, sídlisk a obcí, ochrana zdrojov pitnej vody, ako aj ďalšie činnosti. Akcionármi sťažovateľky sú obce a mestá, pričom na základe ich požiadavky pripravila dlhopisový program garantovaných výnosov s názvom „**██████████**“, ktorým „*získajú každý rok takmer 16-násobne vyšší výnos ako doteraz, bez potreby investovať nové peniaze z rozpočtu mesta alebo obce*“.

3. Dňa 10. januára 2024 bližšie neoznačený akcionár sťažovateľky odovzdal členovi predstavenstva sťažovateľky – **██████████** výťažok upozornenia najvyššieho kontrolného úradu.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] tvrdí, že vypracovanie upozornenia najvyšším kontrolným úradom a jeho zaslanie Združeniu miest a obcí Slovenska (občianskemu združeniu, ktorého cieľom je obhajovanie a presadzovanie spoločných záujmov a práv členských miest a obcí pri rešpektovaní ich autonómneho postavenia v súlade s Európskou chartou miestnej samosprávy, ústavou a so zákonmi Slovenskej republiky a na základe princípov trvalo udržateľného rozvoja a sociálnej kohézie), ktoré ho následne distribuovalo svojim členom, je faktický postup, ktorým najvyšší kontrolný úrad zasiahol do základného práva sťažovateľky na súkromie, ako aj do jej základného práva podnikat', a to bez zákonného podkladu, pričom ním „*komentoval interné pomery*“ sťažovateľky.

5. Vo vzťahu k vyčerpaniu právnych prostriedkov ochrany základných práv a slobôd sťažovateľka uvádza, že Správne mu súdu v Bratislave z opatrnosti podala správnu žalobcu proti inému zásahu orgánu verejnej správy, hoci je (môže byť) sporné, či najvyšší kontrolný úrad má povahu orgánu verejnej správy podľa § 4 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“). V tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd nekonal a nerozhodoval vo veci dotedy, než túto otázku svojej právomoci právoplatne vyrieši správny súd.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základného práva sťažovateľky na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru upozornením najvyššieho kontrolného úradu (bod 2).

7. Ústavný súd konštatuje, že štát (Slovenská republika) plní svoje funkcie prostredníctvom rôznych osôb, zložiek či orgánov v rozsahu právnym poriadkom zverenej právomoci a pôsobnosti.

8. Podľa čl. 60 ods. 1 ústavy najvyšší kontrolný úrad je nezávislý orgán kontroly hospodárenia s
a) prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje Národná rada Slovenskej republiky alebo vláda,

b) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, záväzkami a pohľadávkami štátu, verejnoprávnych inštitúcií, Fondu národného majetku Slovenskej republiky, obcí, vyšších územných celkov, právnických osôb s majetkovou účasťou štátu, právnických osôb s majetkovou účasťou verejnoprávnych inštitúcií, právnických osôb s majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky, právnických osôb s majetkovou účasťou obcí, právnických osôb s majetkovou účasťou vyšších územných celkov, právnických osôb založených obcami alebo právnických osôb založených vyššími územnými celkami,

c) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami a pohľadávkami, ktoré sa poskytli Slovenskej republike, právnickým osobám alebo fyzickým osobám v rámci rozvojových programov alebo z iných obdobných dôvodov zo zahraničia,

- d) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami, za ktoré Slovenská republika prevzala záruku,
- e) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami právnických osôb vykonávajúcich činnosti vo verejnom záujme.

9. Podľa čl. 60 ods. 2 ústavy kontrolná pôsobnosť najvyššieho kontrolného úradu sa vzťahuje v rozsahu uvedenom v odseku 1 na

- a) vládu Slovenskej republiky, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky a na orgány im podriadené,
- b) štátne orgány, ako aj právnické osoby, u ktorých vykonávajú funkciu zakladateľa alebo zriaďovateľa ústredné orgány štátnej správy alebo iné štátne orgány,
- c) obce a vyššie územné celky, právnické osoby zriadené obcami, právnické osoby zriadené vyššími územnými celkami, na právnické osoby s majetkovou účasťou obcí a právnické osoby s majetkovou účasťou vyšších územných celkov,
- d) štátne účelové fondy, verejnoprávne inštitúcie zriadené zákonom, právnické osoby, v ktorých majú majetkovú účasť verejnoprávne inštitúcie, na právnické osoby s majetkovou účasťou štátu,
- e) Fond národného majetku Slovenskej republiky, právnické osoby s určenou majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky,
- f) fyzické osoby a právnické osoby.

10. Podľa čl. 63 ústavy postavenie, pôsobnosť, vnútorné organizačné členenie a základné pravidlá kontrolnej činnosti najvyššieho kontrolného úradu ustanoví zákon, a tým je zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o najvyššom kontrolnom úrade“).

11. *„Zákon o najvyššom kontrolnom úrade vzhľadom k nezávislosti tohto orgánu, jeho pôsobnosti a výkonu jeho činnosti v rámci kontroly, výsledkom ktorej nie je rozhodnutie zakladajúce, meniace alebo zrušujúce konkrétne právne vzťahy a právne postavenie kontrolovaného subjektu neupravuje možnosť súdneho prieskumu podľa Správneho súdneho poriadku.“* (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽk/24/2019 z 5. decembra 2019).

12. Na druhej strane, akákoľvek téma či skutočnosť, ktorá čo i len v najširšom slova zmysle súvisí s výkonom verejnej moci, môže byť predmetom verejnej diskusie, a tým aj verejnej kritiky (m. m. nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 492/2012 z 18. apríla 2013, ZNaU 26/2013).

13. Spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu [čl. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o a) splnení povinnosti, b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu, c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu (§ 137 CSP).

14. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom

chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 2 SSP).

15. Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

16. Z uvedeného vyplýva, že v rámci sústavy všeobecného súdnictva správny súd nie je jediným súdom, ktorý poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby, ako to tvrdí sťažovateľka v ústavnej sťažnosti (bod 5). Bez toho, aby ústavný súd prejedikoval výsledok rozhodnutia správneho súdu (ktoré následne možno napadnúť kasačnou sťažnosťou), konštatuje, že sťažovateľka má k dispozícii iné účinné právne prostriedky ochrany jej základných práv a slobôd, ktoré dosiaľ nevyužila (body 13 a 14).

17. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení základných práv a slobôd sťažovateľov a vecne sa zaoberať ústavnými sťažnosťami len za predpokladu, že sa sťažovatelia nemôžu ani v budúcnosti nebudú môcť domáhať ich ochrany pred iným súdom využitím takých právnych prostriedkov, ktoré im zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o ústavných sťažnostiach. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám a právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05 a iné). Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy zároveň vylučuje, aby si sťažovateľ vyberal spôsob ochrany svojho základného práva a orgán verejnej moci, pred ktorým ho uplatní (m. m. IV. ÚS 21/02).

18. V nadväznosti na princíp subsidiarity k žiadosti sťažovateľky, „*aby ústavný súd nekonal a nerozhodoval vo veci dovtedy, než túto otázku svojej právomoci právoplatne vyrieši správny súd*“, je potrebné poukázať na ustálenú judikatúru ústavného súdu, že každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04, II. ÚS 363/2011). Ústavný súd rozhodne nebude a ani nemôže „čakať“, až iný orgán ochrany práva (v danej veci správny súd) o sťažnosti sťažovateľky rozhodne.

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde], tak aj pre neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde].

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu